

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. ואין בנגד הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנגד אלא בנה.....1
- ב. לא זזו משם עד שעשאו עובדי כוכבים גמורים.....1
- הדרן עלך חמש עשרה נשים.....3
- ג. כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו.....3
- ד. יחדו מיוחדים בנחלה פרט לאחיו מן האם.....4
- א. שומרת יבם שמתה אסור באמה... יש זיקה.....4

דף יז.

א. ואין בנגד הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנגד אלא בנה

בן או בת¹ שנולד ליהודי מן הנכרית אינו בנו, שנאמר (דברים ז פסוק ד) **פִּי יִסֵּר אֶת בִּנְךָ מֵאֲחֵרֵי מִסִּיר אוֹתוֹ מִלֵּהוֹת אַחֵרֵי ה'.**

אולם ישראל מומר אפילו זרעו² שהוליד משהמיר הרי הוא יהודי, ואם קידש אותו זרע ישראלית, קדושו קדושין. וישראלית מומרת שיש לה זרע אפילו מנכרי הרי הוא כיהודי ואם קידש, קדושו קדושין.

ב. לא זזו משם עד שעשאו עובדי כוכבים גמורים

גוי³ שקדש בזמן הזה אין חוששין לקדושו לומר שמא ישראל הוא.

¹ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יב הלכה ז, שו"ע ונו"כ אבהע"ז מד ט
² שו"ע שם, וכתב בבאר היטב "אפילו זרע זרעו עד כמה דורות הרא"ם ח"א סי' מ"ז. ודוק' במי שנשתמד לאנסו כאנוסין אשר בספרד אבל במשומד לרצונו בלי שום אונס רק טבעו הרע וזדון לבו השיאו לכפור בעיקר זרעו שלא היתה הורתו ולידתו בקדושה דינו כגוי ואין קדושו קדושין הרא"ם ח"א סי' מ"ז בשם מהר"י בן חביב. והוא שם בס"מ מ"ח חולק עליו וסובר דאפילו אם נשתמד לרצונו בניו הורתו ולידתו בקדושה קרינן ביה. והרשד"ם בחא"ה סי' יו"ד הסכים לדברי מהר"י בן חביב. וכתב כנה"ג דאפילו לדעת הרא"ם היינו דוקא בניו אבל בני בניו אפילו כשאמם ישראלית אין חוששין לקדושיהן עיין מהריב"ל ח"ב סי' מ"ה. והראד"ב סי' ו'.

³ מאירי בסוגיין טז:

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ויש חוככין לומר שכל משומד בזמן הזה גוי גמור הוא, ואין חוששין לקדושו, וכן לענין חליצה⁴ שכל שנפלה יבמה לפני יבם משומד שהיא צריכה חליצה ואם כבר היה משומד בשעה שנשאת או נתקדשה זו לאחיו אינה צריכה חליצה, שעל דעת כן נתקדשה, וכן כתבו שאם הבעל משומד ומת אינה זקוקה כלל, דולא ימחה שמו כתיב וכבר שמו מחוי⁵, אולם להלכה⁶ אין לסמוך על זה⁷ וצריכה ממנו גט ואם לא ייתן תשב עגונה כל ימיה⁸, ואם נפלה כיבמה לפניו חולצת ולא מתיבמת⁹.

⁴ שם וכתב שאף קצת חכמי אשכנז הגידו לי בשם גדולי רבניהם וכו' ⁵ הגאונים ס"ל דלאו אחיו קרינן ב"י כיון שהוא מומ' לכל התורה כולה וכמ"ש בע"ז כ"ו ב' וכ"ש במומר לכל התורה כלו דגרע ממומר לד"א להכעיס ועתוס' שם ד"ה אני כו' וכמ"ש בשם ירושלמי כותאי דקיסרין כו' ולכן אמרו ביבמות מי שיש לו אח מ"מ ולא אמרו כל עיקר ואמרו שם ליורשו ולממא לו ותניא בא"ר הפורשים מדרכי ציבור אין מתעסקין עמהן לכ"ד ומ"ש אעפ"י שהטא ישראל הוא היינו בדברים דלא כתיב אחוה כגון גימין וקידושין. ביאור הגר"א שם ז

⁶ שו"ע ונו"ב אבהע"ז קנז ד

⁷ האבני נזר שאל את המהרש"ם (ח"א סימן יד) על אשה שגרה בעיר מאדעם, ובעלה מת בלא בנים והשאיר אח במקום רחוק, במדינת פארטלאנד באמעריקא. והוא רשע וכופר בכל התורה, עד שביזה במכתבו את הרב הגאון מאדעם, שביקש ממנו לחלוץ ליבמתו. האם האשה יכולה למנות אשה אחרת כשליח שהאח יחלוץ לה במקומה, והאריך בזה. ובתוך הדברים דן המהרש"ם האם יש לצרף לסניף את דעת הגאונים שהאשה פטורה מחליצה, והביא שבש"ת באר עשק (סימן עו) ובש"ת חת"ס (ח"ו סימן נו) כתבו דגם לשיטות המקילים ביבם מומר, דוקא כשנדבק לגמרי באומה אחרת, אבל כל זמן שלא נדבק לאומה אחרת, אף שעובד עבודה זרה ומחלל שבת בפרהסיא, צריכה האשה חליצה ממנו. ולכאורה מבואר במהרש"ם שאפשר לצרף את דברי הגאונים כסניף להתיר על כל פנים במשומד

⁸ פ"ת שם סימן מד סעיף ט ס"ק ט ועיי"ש שהביא תשובת נו"ב תניינא סי' קס"ב אודות מקרה בלתי מהור שאירע בקהילה אחת במדינת ישמעאל שבא שם נער א' בחזקת שהוא יהודי פנוי ודיבר שם על לב אלמנה אחת שתנשא לו ואחר שישב שם ג' שבועות נשאת לו בחופה וקידושין ואחר הנישואין לקח את הכל מידה וברח לו ועתה נודע הדבר שהוא עוזב דת זה כמה שנים והאשה העלובה תהיה מוכרחת להשאר עגונה כל ימיה. והנה רב אחד רצה לצדד היתר קצת לבטל הקידושין מתחילתן והוא ז"ל השיב לו ישתקע הדבר וח"ו להתיר וסיומא דפיסקא שאשה זו אשת איש היא וכל זמן שלא תשיג גט ממנו תשב עגונה

⁹ ועיין בחשוקי חמד שכתב "והנה להלכה ולא למעשה היה אפשר לדון, שאם בא לפנינו משומד כזה, שאינו רוצה לחלוץ שבי"ד יפקיעו את יהדותו, כמו שבי"ד מפקיעין ממנו של אדם, שהנה מבואר בשו"ע (או"ח סימן לט ס"א) תפילין שכתבם מומר פסולים משום דכתיב 'וקשרתם, וכתבתם' כל שאינו בקשירה או אינו מאמין בה, אינו בכתיבה. והמג"א (סק"ד) כתב מומר אפילו לתאבון, וביאר החת"ס (גליון השו"ע) בטעם הדבר, שיש ביד כלל ישראל להוציא המורדים מכלל האומה, ויחזרו להיות גויים גמורים אף להקל. וזכר לדבר ראה ויתר גויים שהתיר להם ז' מצוות, אף על גב דלאו ראייה גמורה היא, מ"מ נראה לי שהם נמנו וגמרו להוציאם מברית ישראל לגמרי וכו', ומצינו בעזרא יחרם כל רכושו, והוא יבדל מקהל הגולה משמע שהוציאם מכלל ישראל. וכעין מה שכתב במאירי הנזכר וכעין זה גם כתב בש"ך (י"ד סימן קנט סק"ה) שמותר ללוות מהכותי ברבית קצוצה, שהכמים עשאוים כגויים גמורים, גם להקל". אולם בריטב"א כתב להדיא והא דאמר"י "לא זוו משם עד שעשאוים גויים גמורים לאותם בלבד עשו כגויים והפקיעו קדושיהם ולא לגר שחזר לסורו ולא לישראל שמעה ונשתמד". וא"כ אין לסמוך על זה כלל

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אולם¹⁰ אם עברה ונשאת בלא חליצה, כי לא ידעה שהיה לה יבם, ואח"כ נודע שיש לה יבם מומר, לא תצא¹¹ ותחלוץ ממנו בעודה תחת בעלה וא"צ גט ממנו¹².

הדרן עלך חמש עשרה נשים

ג. כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו

נאמר בפרשת יבום (דברים כה פסוק ה) **פִּי יִשְׁבוּ אֲחִים יַחְדָּו**, ודרשו חכמים שאין מצות יבום והיתר אשת האה, אלא לאחים שהיתה להם ישיבה אחת בעולם, אולם אם לא היה להם ישיבה אחת בעולם אסורה היבמה באיסור ערות אשת אחיו שהיא בכרת. ולפיכך אשת אחיו¹³ שלא היה בעולמו, הרי היא אשת אח שלא במקום מצוה, ופוטרת צרתה.

כיצד מת, ונפלה אשתו ליבום לפני אחיו השני, ואח"כ נולד אחיו השלישי, בין שנולד קודם שייבם השני את אשת הראשון, בין שנולד אחר שייבמה, ומת השני, אסורה על השלישי לעולם.

ומכיון שהיא ערות אשת אח על השלישי אם היה לשני אשה אחרת, גם היא פטורה מחליצה ומהיבום, ופוטרת צרתה וצרת צרתה עד סוף העולם, כדין צרת ערוה.

וכגון שני אחים – ראובן ושמעון, ראובן נשוי לשרה, ושמעון ללאה, ומת ראובן אחר כך נולד להם אח – לוי, אשתו של ראובן – שרה אסורה על לוי הנולד, משום אשת אחיו שלא היה

¹⁰ רמ"א שם

¹¹ דווקא כשהיה מומר בעת הנישואין או מקילין, וכן אם בקטנותו נאנס ונטמע בין הגוים הוי כאלו נתקדשה ואח"כ המיר כי מעשה קטן לא חשוב מעשה. ותצא. ב"ש שם ג ועיין בביאור הנר"א שם ז

¹² בית מאיר שם

¹³ שו"ע ונו"כ שם קעג יב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

בעולמו, עמד שמעון וייבמה, ומת, הרי שרה שנפלה שוב, יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו, והשנייה לאה משום צרתה, שכיון שפטרה הכתוב מיבום מחמת האח הראשון, נאסרה על האח השלישי איסור עולם כאשת אח שיש לו בנים, והרי היא כשאר עריות הפטורות מן היבום ומן החליצה ופטורות צרותיהן.

וכן אם ייבם שמעון את שרה אשת ראובן, ואחר כך נולד לוי האח השלישי, הראשונה שרה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו, והשנייה לאה שהייתה אשתו של שמעון משום צרתה,

ואם מת שמעון, אחר שנולד לוי, וקודם שייבם את שרה אשת ראובן אחיו, ואפילו אפילו קודם שעשה בה מאמר, אשת שמעון לאה חולצת ולא מתייבמת, משום דכיון דקיימא לן יש זיקה, אפילו לא עשה מאמר הוויא לה אשתו לאה צרת אשת אחיו שרה שלא היה בעולמו בזיקה, ואסורה על לוי לייבם, אבל מ"מ צריך לחלוץ שאין בכח זיקת אשת ראובן בשמעון לאפקועי חליצה וייבום מאשת שמעון לגמרי.

דף יז:

ד. יחדו מיוחדים בנחלה פרט לאחיו מן האם

כִּי יֵשְׁבוּ אֲחִים יַחְדָּו, ודרשו רז"ל מאי יַחְדָּו שהיה להם ישיבה אחת יחד בעולם, אבל לא היה להם ישיבה אחת לא. ועוד דרשו יַחְדָּו, שמיוחדים בנחלה¹⁴ – שראויים לירש זה את זה, ואין אחים יורשים זה את זה אלא כשהם אחים מן האב – פרט לאחים מן האם.

לפיכך אם מת מי שהוא אחיו מאמו ללא בנים, והשאיר אשה, או שנולד אחר מותו של אחיו מאביו, יבמתו מתרת לשוק.

א. שומרת יבם שמתה אסור באמה... יש זיקה

¹⁴ ובגמ' איתא דרשות נוספות ובירושלמי פ"א ה"א יש שלמדים שאחים מן האם אינם מייבמים, בגזרה שוה "ישיבה ישיבה", נאמר כאן ישיבה: כי ישבו אחים יחדו, ונאמר להלן ישיבה: וירשתה וישבתה בה, מה ישיבה האמורה להלן ישיבה שיש עמה ירושה, אף ישיבה שנאמרה כאן ישיבה שיש עמה ירושה, ואחים מן האם אינם יורשים זה את זה, או שלמדים מהכתוב: ישבו יחדו, שישבתם בבית אחד, יצאו אחים מן האם, שזה הולך לבית אביו וזה הולך לבית אביו.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אשה הזקוקה ליבם, שייבם או שיחלוץ אותה, והיא הנקראת שומרת יבם, קודם היבום או החליצה יש בה להיבם קנין אישות כלומר יש לו בה זיקה, וכמו שקרובות אשתו אסורות עליו, כך קרובות זקוקתו אסורות עליו¹⁵.

ולפיכך שומרת יבם שמתה קודם שייבם או שיחלוץ וכל שכן בחייה¹⁶ אסור באמה, לפי שיש זיקה, ואף לאחר מיתת היבמה לא פקעה הזיקה, ולא כשנפלה לפני יבם אחד בלבד, אלא אפילו נפלה לפני שני יבמים, והיא אסורה לכל אחד מהם כחמותו.

¹⁵ שו"ע ונו"כ ולבוש שם קנט ה

¹⁶ בחייה אף רב מודה שאסור באמה, שאם ישא את אמה תיאסר היבמה עליו משום בת אשתו ותיפטר מן החליצה ומן היבום, ואסור לבטל מצות יבמין.